

Scholen over vernieuwen

Onderwijs- vernieuwingen volgen elkaar in rap tempo op. Vaardigheden, actief en zelfgestuurd leren zijn de nieuwe sleutelbegrippen die kennisoverdracht en receptief leren naar de achtergrond duwen. Onderzoekers en scholen reageren verheugd en minder verheugd. Vier scholen vertellen over hun vernieuwingen.

Tekst: Carlie van Tongeren

Beeld: iStock

Elke school vernieuwt op haar eigen manier, op basis van Steiner, Montessori, Luc Stevens en vele andere disciplines. Wel zijn er duidelijke overeenkomsten: Geen klaslokalen, maar werkpleinen, studio's of domeinen. En de focus ligt op vaardigheden, eigen verantwoordelijkheid en actief leren; aangepast aan de jeugd van nu. 'Leerlingen zijn - in dit digitale tijdperk - gewend dat ze de regie hebben en ze zijn gewend aan snelle processen en communicatie. Daarmee vergeleken is school wel erg slow', vindt Loes Lauteslager, rector van het Roland Holst College in Hilversum.

Sinds zeven jaar bestaat daar de speciale QUEST-stroom, waarin havo/vwo leerlingen veel zelf onderzoeken binnen geclusterde vakken, in de speciaal gebouwde, grote werklokalen. 'Wij bepalen wat leerlingen leren, maar hoe ze leren bepalen ze zelf. Dat werkt motiverend.' Ook voor niet-QUESTERS op Roland Holst geldt: een actieve rol en 'variatie, variatie, variatie'. 'Je moet kennis actief bewerken in je hoofd, er iets mee dóen. En niet als een trechter informatie naar binnen gieten', zegt Lauteslager.

Eigen theater Veel ruimte voor eigen inbreng, dat is er ook op het Amadeus Lyceum in Vleuten. 'We begeleiden de leerlingen langzaam naar zelfstandigheid. In voortgangsgesprekken neemt de leerling het woord en er komen steeds meer momenten om eigen keuzes te maken', vertelt rector Jeanine Vlastuin. 'Onze overtuiging is: als je zelf kiest, ben je gemotiveerder.' Cultuur speelt de hoofdrol op de school, die ook een eigen theater in huis heeft.

'We nemen een culturele stimulus als uitgangspunt. "Van Parijs tot Lombok", in de tweede fase, gaat over de multiculturele samenleving. We starten dan in de Kanaalstraat in Utrecht met een verkenningsopdracht.'

School zonder les Ook op Het Hooghuis in Ravenstein werken de vmbo-leerlingen volgens een vernieuwend onderwijsconcept: Enter 22. Docenten wisselen en negentig leerlingen werken voor zichzelf in een studio, hun "thuisbasis". Er is geen les, hooguit een instructie van vijftien minuten. 'Docenten zijn niet langer koning in hun koninkrijk. Ze moeten taken verdelen en elkaar aanspreken', legt directeur Twan van den Broek uit. Binnen die werklokalen wordt op de scholen vakoverstijgend gewerkt. 'Je moet over de schutting van je vak durven kijken. Leerlingen willen het geheel zien', zegt Van den Broek. 'We nemen bijvoorbeeld het pretpark als thema. Dan komt er van alles aan de orde: de catering, financiën, techniek, beroepsoriëntatie en EHBO.'

meer op kennis dan op competenties getoetst wordt. Daarom passen scholen hun leerlijn in het laatste jaar aan richting vakinhoudelijke kennis, taalvaardigheid en examentrainingen. Van den Broek: 'Mensen denken wel eens: ze leren daar niks. We hebben gewoon boeken, alleen werken we niet volgens hoofdstuk 4, paragraaf 1, 2 en 3. Voor het examen moet dat helaas wel.'

Grenzen Dat ingrijpende vernieuwingen niet van een leien dakje gaan, merken scholen ook. 'In het begin van QUEST was de *sky the limit*. Leerlingen bepaalden niet alleen hoe ze leerden, maar ook wat ze leerden,' vertelt Lauteslager. 'Nu houden we meer de vinger aan de pols. Moet een opdracht over drie weken af zijn? Dan maken leerlingen van tevoren een planning en vragen we elke week hoe het gaat.'

Amadeus herkent dat opstartprobleem. Vlastuin: 'Aan het begin was het één groot feest. Als je school groter wordt, moet je grenzen stellen. Deadlines bijvoorbeeld; die hebben we nu wel.' Moeten traditionelere scholen allemaal in hun voetsporen treden? Nee, is het antwoord. 'Sommige leerlingen worden hier niet gelukkig; die hebben wél behoefte aan regulier onderwijs', zegt Vlastuin. 'Het is goed om een keuze te hebben en te houden.'

'School is wel erg slow, vergeleken met het digitale tijdperk'

Meer tips van deze scholen op www.prima-online.nl/magazines

HOEZO TRADITIONEEL?!

De scheidslijn tussen traditioneel en vernieuwend onderwijs vervaagt. Ook scholen die kiezen voor traditioneel onderwijs gaan met de tijd mee. Het Aloysius College in Den Haag bijvoorbeeld. 'Wij zijn niet traditioneel in de zin dat we alle vernieuwingen tegenhouden. Digitaal onderwijs en digitale toetsen omarmen we, net als vakinhoudelijke vernieuwingen en nieuwe didactische vaardigheden voor docenten', vertelt Marcel Mulders, afdelingsleider vwo. 'Maar waar het gaat om clusteren van vakken, zeggen we nee. Wij kiezen voor specifieke kennisoverdracht met specifiek geschoolde docenten en meer diepgang.' Ook verkiest de school klaslokalen boven werkpleinen. 'Bij ons leidt het aan de hand meenemen van leerlingen tot de examens tot goede resultaten. Ook kloppen hier bijvoorbeeld leerlingen van het Montessori aan, die daar niet uit de voeten konden.' Structuur en degelijkheid staan hoog in het vaandel. Evenals kennis. 'Op werkpleinen leer je vaardigheden; wij vinden kennis en denkwijze van groter belang.'